

Cestovní zpráva ze zahraniční služební cesty

Název zahraniční akce:	Jednání expertního týmu IMPEL Nature protection a B2B sub-projektové setkání pracovní skupiny WG2 „EU Action Plan Against Wildlife Trafficking“
Pořadatel:	IMPEL
Účastníci:	Mgr. Jana Zachařová, ČIŽP, OMOB a CITES, Ing. Barbora Nováková, ČIŽP, OOPL OI Praha
Místo konání:	Malta, Valetta
Termín konání:	25. 5. – 28. 5. 2026

Anotace:

Ve dnech 25.-28. 5. 2026 proběhlo na Maltě jednání expertního týmu IMPEL Nature protection a projektový mítink spojený s místní inspekcí pracovní skupiny IMPEL WG2 „EU Action Plan Against Wildlife Trafficking“ (Akční plán EU pro boj proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy). IMPEL představuje síť Evropské unie pro implementaci a prosazování práva životního prostředí, jedná se o mezinárodní neziskové sdružení orgánů pro životní prostředí členských států Evropské unie, přistupujících a kandidátských zemí EU, zemí EHP a ESVO a potenciálních kandidátů na vstup do Evropského společenství. Expertní skupina na ochranu přírody (Nature Protection Expert Team) se zaměřuje na zlepšení provádění a prosazování právních předpisů EU o ochraně přírody zvyšováním povědomí, výměnou osvědčených postupů a posilováním spolupráce mezi příslušnými zúčastněnými stranami.

Podrobný popis průběhu a výsledků cesty:

Dne 26. 5. 2026 bylo v budově Environment & Resources Authority (ERA), Hexagon House, na Maltě zahájeno společné setkání členů všech projektových skupin expertního týmu Nature protection. Jednání se účastnili stálí členové z mnoha zemí EU i mimo EU (Portugalsko, Holandsko, Maďarsko, Malta, Estonsko, Litva, Slovenská republika, Belgie, Kosovo, Chorvatsko, Rumunsko, Velká Británie ad.). Po úvodním přivítání ze strany hostitelské organizace a představení účastníků byl nejprve potvrzen ve funkci nový zástupce vedoucího týmu Nature Protection z Malty. Následně byli během dopoledního bloku přednášek účastníci seznámeni se situací v oblasti ochrany přírody na Maltě, byla představena struktura a funkce hostitelské organizace ERA a některé zajímavé řešené případy. Jako první zazněl příspěvek zástupce nevládní organizace úzce spolupracující s WWF – Nature Trust Malta zabývající se ochranou přírody na Maltě. Zazněla informace o celkové ploše chráněného území v systému Natura 2000, což je 29 % celkového území Malty, přičemž se jedná především o pobřežní oblasti. Mezi touto organizací a ERA (Environment & Resources Authority) existuje dohoda, tzv. „management agreement“, díky které obě organizace při ochraně chráněných území spolupracují a vypracovávají společný plán péče. V rámci dohody jsou zaměstnanci nevládní

organizace financování ze zdrojů ERA. Největším z chráněných území na Maltě je národní park Majjistral, kde proběhla následující den místní inspekce (podrobněji níže), v rámci něhož je chráněno největší množství habitatů, včetně typicky středomořského garrique, a rovněž tak mnoho ohrožených druhů (např. *Euphorbia*, *Monticola solitarius*).

Obr. 1 – Národní park Majjistral – typický středomořský habitat garrique

Druhý příspěvek v dopoledním programu byl věnovaný ochraně mokřadních biotopů na Maltě, o jejichž ochranu se stará ERA opět ve spolupráci s Nature Trust Malta a organizací BirdLife Malta. Management ochrany těchto biotopů zahrnuje bagrování a mechanické výkopy, které jsou nezbytné pro obnovu ztracených mokřadů a ochranu před stále postupující pobřežní erozí. Vytváření a obnova nových mokřadních biotopů tak přispívá ke zvýšení biologické rozmanitosti na ostrově. Posledním příspěvkem dopoledního bloku věnovaného ochraně přírody na Maltě byl systém ochrany a legislativní rámec procesu této ochrany se změřením především na ochranu mořských ptáků. Na Maltě se vyskytuje 13 hlavních druhů hnízdících mořských ptáků, z nichž nejvýznamnější jsou buřňák šedý *Calonectris diomedea*, buřňák středomořský *Puffinus yelkouan* a buřňáček malý *Hydrobates pelagicus*. Účastníci byli seznámeni s biologií těchto druhů, počty hnízdících párů (buřňáček malý, poddruh *melitensis* hnízdí na Maltě prakticky jen na malém neobydleném skalnatém ostrůvku jižně od Malty a představuje tak více než polovinu veškeré žijící populace) a především problematikou jejich ochrany. Největší hrozbou je pro tyto hnízdící ptáky predace krysami, domácími i zdivočelými kočkami, náhodné uvíznutí v rybářských sítích při lovu ryb a v poslední době také především světelné znečištění a hluk, který je způsoben tzv. „party“ čluny, jejichž provoz je proto v hnízdění sezóně z tohoto důvodů v noci zakázán (rodiče krmí mláďata v noci, aby se vyhnuli predaci).

Dále byly v rámci dopoledního programu představeny novinky v rámci IMPEL a expertního týmu ochrany přírody a prezentace stavu činnosti jednotlivých pracovních skupin: Testování

a zlepšování navrhovaného plánovacího nástroje pro inspekce lokalit Natura 2000 (NIRAM) a plán projektů k invazivním nepůvodním druhům, Akční plán EU proti obchodování s volně žijícími a planě rostoucími druhy a projekt Joint of Networks for Wild Fungi věnující se houbám, jejich rozšíření a monitoringu. Na místě byla přítomna i zástupkyně projektu Bioval, která seznámila účastníky s výsledky recentních případů kompenzací škod na životním prostředí v řízení civilních soudů v Belgii. Dále byly představeny výsledky dotazníku „Implementation challenge“ a návrh nového projektu „Wildlife illegal killing“ zaměřeného na nelegální lov zvířat a jejich zabíjení ve volné přírodě. Posledním bodem dopoledního programu bylo představení nového projektu ReLiPo (Network to Reduce Light Pollution), zaměřeného na problémy se světelným znečištěním a možnosti regulace.

V odpoledním programu byla představena činnost environmentální jednotky policie na Maltě založené v roce 2020. Tato jednotka je zodpovědná jak za kontrolní činnost, tak i za následné stíhání přestupců (do sazby 5 let odsouzení). Při vyšetřování deliktů na poli životního prostředí úzce spolupracuje s inspektory ERA. Do jejich kompetencí spadá kontrola ilegálního lovu, kladení pastí a v nemalé míře také kontrola dodržování zákonů souvisejících s držením a obchodováním s ohroženými druhy zvířat (CITES). Zajímavým zmíněným bodem bylo časté řešení problémů s pašováním ptáků ilegálně lovených v afrických zemích, především v Egyptě. Tito ptáci jsou pak zpracováváni preparátory a stávají se součástí soukromých sběratelských kolekcí. Často jsou ale pašovány i jiné chráněné druhy, např. byl zmíněn příklad nelegálně dovážených ježovek, jejichž populace ve Středozemním moři rapidně klesá, z Libye. Dalším zajímavým bodem zmíněným v rámci této přednášky byly nelegální vývozy velkých koček či opic do Libye.

Další část odpoledního programu probíhala pro jednotlivé pracovní skupiny odděleně. Jednání pracovní skupiny WG2 „EU Action Plan Against Wildlife Trafficking“ (Akční plán EU pro boj proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy) se za ČR účastnili dva zástupci, kteří jsou jejími členy. Skupina je zaměřená na výměnu informací mezi evropskými úřady zabývajícími prováděním a kontrolou nařízení EU v rámci boje proti nezákonnému obchodu s volně žijícími a planě rostoucími druhy („wildlife crime“). Cílem projektu WG2 je vytvoření příručky použitelné pro všechny členské země EU usnadňující prosazování tohoto práva a dále výměna informací mezi jednotlivými zeměmi, jakož i pořádání společných inspekcí a workshopů zaměřených na prosazování tohoto práva a v neposlední řadě výměna zkušeností mezi inspektory. Na jednání byly shrnuty společné inspekce a workshopy uskutečněné v letech 2025 a 2026 a jejich přínos pro účastníky. Jednalo se o společnou inspekci na burze ptáků v Modeně a workshop zaměřený na techniky kroužkování ptáků a jejich nezaměnitelné značení a způsoby zneužívání za strany chovatelů, kde byly představeny i zajímavé řešené případy. Velice úspěšný a pro účastníky velmi přínosný byl rovněž workshop a inspekce v Praze v roce 2026 pořádaná ČIŽP, odd. OMOB a CITES, které byly zaměřené na rozlišení slonoviny a používaných derivátů, a dále na izotopové, DNA a další techniky používané při identifikaci těchto materiálů. V rámci společné inspekce byla provedena kontrola zásilek na celní poště v Praze a dále bylo navštíveno záchrané centrum pro zadržené živočichy CITES v Hluboké nad Vltavou a ZOO Protivín, zaměřená na chov ohrožených zástupců krokodýlovitých.

V rámci odpoledního programu skupiny WG2 bylo oznámeno konání příští společné inspekce, která proběhne v Holandsku (Utrecht, Houten) v září 2026. Na programu bude představení a fungování hostitelské organizace NVWA a její struktura a pozice v rámci kontrol

a dodržování Úmluvy CITES, způsoby mezinárodní spolupráce ad., na programu bude dále návštěva laboratoře celní správy v Amsterdamu a společná inspekce při kontrole dovozů okrasných ryb a korálů – budou představeny procedury při kontrolách a práce enforcement orgánů. Dále bude na programu návštěva záchraného centra pro ptáky a seznámení účastníků s procesy při zadržování a zabavování ptáků v režimu ochrany CITES. Jako poslední bod programu bude společná inspekce teraristické burzy „Terraria Houten“.

Poslední část odpoledního programu byla věnována seznámení účastníků s programem společné inspekce skupiny WG2 na moři, která následně proběhla dne 28. 6. 2026, a s legislativními omezeními souvisejícími s touto inspekcí. Na Maltě je v současné době v platnosti moratorium, jež zakazuje lov a sběr ježovek, a to až do roku 2027, přičemž k prodloužení platnosti tohoto moratoria došlo v roce 2025 po vyhodnocení prvních dílčích úspěchů zavedení moratoria v roce 2023. Vědecké údaje ukazují (na těchto studiích se podílejí rovněž pracovníci z hostující organizace ERA), že na sledovaných místech se populace ježovek obnovily až z 60 %. Ježovky (Echinoidea) představují důležitou součást tamních mořských ekosystémů. Porušení tohoto moratoria je trestáno vysokými pokutami a zakázáno je tyto mořské organismy nejen sbírat, ale i držet, přemísťovat či prodávat. Umožněno je pouze prodávat ježovky převážně z dovozu s patřičnou certifikací a inspektoři provádějí i namátkové kontroly restaurací. Byla diskutována problematika konfliktu mezi tradičními místními zvyky a ochranou ohrožených druhů, k čemuž v případě lovu ježovek dochází. Ježovky jsou tradiční a dodnes ceněnou komoditou na jídelníčku nejen Malty, ale také sousední Sicílie a celé Itálie, problém je však rozšířen v celém Středomoří. Situace je obdobná jako s příbuznými sumýši, z nichž však již některé druhy byly vzhledem k ilegálnímu nadměrnému lovu a využití i jako tradiční medicína především v Číně zařazeny nově na seznam příloh CITES. I z tohoto důvodu existují na Maltě snahy vládních institucí o umělé odchovy ježovek.

Dne 27. 5. 2026 se konala dopoledne návštěva chráněného přírodního parku Il Majjistral spojená se společnou inspekcí v rámci projektu NIRAM. Byla krátce představena historie parku a především současný způsob managementu parku, který se snaží podporovat rozličné socioekonomické využití, včetně (v omezené míře) ekologického zemědělství a turistického využití. Tento aspekt ochrany a různé formy kompenzací byl účastníky široce diskutován. Národní park je domovem mnoha chráněných druhů rostlin včetně např. několika druhů Euphorbií a dále např. skalníka modrého (*Monticola solitarius*), který je národním ptákem Malty a jehož výskyt je lokálně ohrožen. Park je dále cenný i z hlediska historického a kulturního, kdy zachovává tradiční ráz krajiny a podílí se na mnoha edukačních programech. Probíhá zde rovněž intenzivní management odstraňování invazivních rostlinných druhů (tento problém je podrobně řešen v projektové skupině NIRAM) a vysazování původních pobřežních druhů trav, což bylo přímo na místě demonstrováno na místech s již vysazenými původními druhy. Problémem jsou především dříve běžně vysazované nepůvodní akácie, které vyčerpávají místní zdroje a ohrožují původní biologickou rozmanitost, jelikož jim většina druhů nemůže úspěšně konkurovat. Dále byl zmíněn problém s kladením vajec karet, především druhu *Caretta caretta*, kde dochází ke konfliktu s turismem a užíváním pláží. K této problematice byl účastníkům podán výklad o způsobu ochrany a spolupráce ERA, dobrovolnických organizací a místních zájmových skupin.

Odpoledne následoval přesun autobusem na jih ostrova a návštěva záchraného centra Xrobb l-Ghagin Rehab, které slouží jako centrum pro zachráněné živočichy, a to především mořské karety, a rovněž jako edukační centrum. Účastníci byli seznámeni s prací, organizací

a způsobem fungování centra, které funguje na dobrovolnické bázi a úzce spolupracuje při své práci s ERA. V co největší možné míře se snaží o repatriaci karet zpět do volného moře. Zajímavá byla přednáška o biologii mořských karet (na ostrově se vyskytují tři druhy – *Caretta caretta*, *Dermochelys coriacea* a *Chelonia mydas*) a problémech při kladení vajec a střetu s turistickými aktivitami, přičemž důležitým údajem bylo jejich přežití do dospělosti, kdy z jedné snůšky vajec je udáváno, že do dospělosti přežije pouze jedna z tisíce želv. I mimo jiné tato vysoká mortalita je důvodem, proč jsou všechny tři druhy karet zařazeny v nejpřísněji chráněné příloze CITES I.

Obr. 2 - záchrané centrum především pro mořské želvy Xrobb l-Ghagin Rehab

Dne 28. 5. 2026 dopoledne proběhla společná inspekce WG2 EU Action Plan Against Wildlife Trafficking na moři (od 7,00 do 12,00), jež seznámila účastníky s praktickou stránkou vymáhání moratoria na lov ježovek na Maltě. Účastníci projektu byli rozděleni do tří člunů a aktivně se účastnili kontroly rybářů a místních sběračů chráněných živočichů – došlo ke kontrole několika potápěčů, žádná nelegální činnost však při těchto kontrolách zaznamenána nebyla. Dle vyjádření inspektorů z ERA se na tyto inspekce jezdí denně, a to především v brzkých ranních hodinách – v období vrcholící sezóny i dvakrát denně. Zadržené exempláře ježovek ERA úspěšně navrácí do oblasti původního výskytu. Součástí kontroly byla i inspekce farmového chovu tuňáků a dodržování zákonných předpisů v oblasti ochrany životního prostředí a mořských ekosystémů v souvislosti s tímto chovem.

Obr. 3 – Inspekce na moři s inspektory ERA a civilní stráže

V rámci individuálních jednání pak byly diskutovány účastníky z ČR především následující recentní problematiky:

- 1) prodej vzácných druhů řas z ČR prodejci do Maďarska a možné zneužití dokladů se zástupcem z Maďarska,
- 2) případ duplicity dokladů a zabavení zvířat u dvou exemplářů *Probosciger atterimus* s kolegy z Holandska a Portugalska,
- 3) možnost recipročních inspekcí a kontroly burz preparátorů v rámci skupiny IMPEL s kolegy z Belgie.

Cestovní zpráva předložena dne: 15. 6. 2026

Zpracoval: Mgr. Jana Zacharová, oddělení mezinárodní ochrany biodiverzity a CITES

Schválil: RNDr. Jindřich Novák, Ph.D., vedoucí oddělení mezinárodní ochrany biodiverzity a CITES